

Sota el jou berlinès

Ha despertat odis i passions, ha estat el paraigua de salvació i el vent que empenyia a l'abisme. Des que el 1999 el francès Jacques Delors va dissenyar l'euro, que la moneda única ha alimentat constantment els dubtes sobre el seu futur a llarg termini.

“Obrim els ulls, l'euro i Europa són al caire de l'abisme. Els dirigents europeus són conscients de la situació.” L'advertiment el feia el mes passat el pare de l'euro, el primer president de la Comissió Europea que va impulsar la moneda única el 1999, el francès Jacques Delors. A parer seu, només fent pinya, amb més poder unificat per a Brussel·les i amb “una veritable voluntat política”, se salvarà el projecte que ell mateix va impulsar des de la CE entre els anys 1985 i 1994, i que ara travessa una crisi sense precedents.

L'estabilitat i el futur de la moneda única és a mans de la dama de ferro alemanya. En el moment en què l'euro posi en risc l'economia germànica, el país que governa la Unió Europea el sacrificarà sense escrúpols. Avui el factor d'inestabilitat és Grècia, però demà pot ser Itàlia o l'estat espanyol. I Angela Merkel, amb el seu apèndix, el president francès Nicolas Sarkozy, marca el compàs. La setmana passada, després de gairebé un mes de

Les regnes de la UE són a mans de la cancellera Angela Merkel, acompanyada pel francès Nicolas

nerviosisme als parquets borsaris i als mercats financers, una videoconferència a tres bandes –París, Berlín, Atenes– apaivagava momentàniament l'ansietat d'uns mercats en estat de xoc pels rumors constants de fallida de Grècia. Però l'anestèsia dura uns quants dies, potser setmanes, fins que el mal revé. Alemanya i França no expulsaran els grecs de l'euro, si l'executiu de Papandreu compleix “de manera estricta i efectiva” les mesures del programa d'ajustament de l'economia grega, que compta amb el vist-i-plau dels països de la zona euro i del Fons Monetari Internacional. El cap de l'executiu grec va comprometre's amb l'eix franco-alemany a adoptar totes les mesures necessàries per a complir les directrius imposades per Brussel·les, és a dir, que retallarà despeses, privatitzarà i acomplirà unes reformes que generaran en tres anys 78.000 milions d'euros.

La reunió virtual entre els tres mandataris anava precedida d'un crit d'auxili des d'Atenes reclamant que

s'acceleressin els tràmits per a deixar via lliure al segon paquet d'ajut pactat i que s'atuessin els pronunciaments catastrofistes sobre una insolvència imminent. Grècia necessita la benedició de Berlín i París perquè es facin efectius uns ajuts de 160.000 milions d'euros, un pas condicionat a l'aprovació dels parlaments estatals implicats.

L'efecte dòmino. Grècia és el peix que es mossega la cua. El creixement de l'economia grega és negatiu i té una capacitat de recaptació molt baixa, de manera que és improbable que assoleixi els nivells de liquiditat per a accedir als crèdits europeus. Li calen 8.000 milions d'euros immediatament per a garantir els pagaments ordinaris més immediats. Mentre no arriben, l'executiu d'Atenes ha pensat a crear un impost per a propietaris, que pagarien 4 euros per cada m² en propietat. La mesura li proporcionaria 2.000 milions d'euros. Però els experts assenyalen que per molt que carregui amb

Sarkozy, sempre a remolc dels germànics.

nous impostos, si l'activitat econòmica és manté en els nivells actuals, la situació s'acaba agreujant en comptes d'alleujar-se. Si Grècia fa fallida, els posseïdors de deute grec –una entitat

financera, per exemple– hauran de reconèixer pèrdues en els seus balanços, i si tenen també deute portuguès i irlandès, saben que necessiten igualment ajuda europea però no tenen cap garantia de rebre'n. La incertesa els empenyerà a desfer-se d'aquest deute a un preu mínim i la prima de risc d'aquests dos països es dispararà. Els següents de la llista serien, és clar, Espanya i Itàlia, que ja han tingut una prima de risc elevada. Però la culpa no és, ni de bon tros, només de la inestabilitat grega. La Unió Europea és l'únic cas en què existeix una unió monetària sense unió fiscal. Quan va néixer l'euro no es van preveure protocols d'actuació en cas de crisi. I ara l'eurozona topa amb un conflicte d'interessos entre els diversos països. Quan Brussel·les superi les successives crisis de deute estatals haurà de repensar la seva moneda única i la particularitat, molt perillosa, de no tenir una política fiscal i econòmica comuna.

El calendari apressa els socis.

Poques hores després de la reunió tripartida, el president de la Comissió Europea, José Manuel Durão Barroso, remarcava la importància que els països de la zona euro hagin ratificat aquests acords abans de final de setembre per a poder utilitzar aquests instruments i restablir definitivament la tranquil·litat als mercats.

La bomba atòmica contra l'especulació

Els eurobons ja no espanten Brussel·les. Ara que Angela Merkel ha flexibilitzat el seu rebuig a aquesta mutualització del deute, els dies 17 i 18 d'octubre la Comissió Europea llançarà un pla per a emetre deute conjuntament, amb les diverses opcions que hi ha per a introduir eurobons i alleujar els perifèrics de l'euro. Ara bé, els impulsors dels eurobons són conscients que no seran pas un antídote que funcioni per a tothom, i encara menys estalviaran a Grècia l'obligació de fer els deutes ni a la resta de l'eurozona la d'implantar les reformes. Seran un sedant que es podrà aplicar inicialment sense haver de modificar el tractat de Lisboa, mentre no es creï l'Agència Europea del Deute o Tresor comunitari. Sigui com vulgui, la mesura haurà d'anar acompanyada d'un reforç de la vigilància fiscal i de la coordinació econòmica, i això tindrà conseqüències per a la sobirania fiscal dels estats. Els eurobons afavoriran els més dèbils, com ara l'estat espanyol, Itàlia, Portugal i Grècia, perquè es beneficiaran d'un abaratiment del crèdit. Però, en canvi d'això, hauran d'acceptar una federalització o cessió de competències sense precedents.

Els creditors temen que, si cau Grècia, cauran més economies per l'efecte dòmino

“Tenim davant el desafiament més seriós d'una generació. És la lluita pel futur econòmic i polític d'Europa”, sentenciava Barroso, que reconeixia que la zona euro havia trigat massa a reaccionar i que els mercats no estan convençuts que la UE “sigui capaç de prendre les decisions adequades i guanyar decisivament aquesta lluita”.

Sigui com sigui, a Brussel·les tothom és conscient que l'economia europea és sotmesa a una pressió extrema per les ramificacions negatives derivades de les contínues turbulències als mercats a causa de la crisi del deute. I tothom sap també que la condició necessària per a protegir el creixement econòmic, la creació d'ocupació i la recuperació és posar fi a les turbulències. Això significa intentar aturar el *cercle viciós* que es va creant a Europa amb el risc de contagi de la crisi del deute públic al sector bancari i la repercussió sobre el debilitat creixement econòmic.

Aquestes setmanes, els ministres de Finances estatals estudiaran la manera de reforçar la capitalització de les entitats financeres més exposades al risc de la crisi grega, i també la manera d'assegurar prou finançament als bancs europeus que des de l'estiu tenen dificultats d'accés als mercats majoristes a causa de les noves incerteses de la crisi del deute.

Paral·lelament, el Consell Europeu, el Parlament i la Comissió Europea han arribat a un principi d'acord per a endurir la disciplina fiscal en el compliment del pacte d'estabilitat, que obliga a controlar el dèficit per sota del 3% del PIB i el deute per sota del 60%. Hi haurà més sancions mitjançant un dipòsit que es blocarà quan els països incompleixin les directrius i, en casos greus, la sanció serà automàtica. Això per als que puguin pagar-la, és clar.

Gemma Aguilera